

Śrī Rudram

Kratko objašnjenje jedne od najljepših vedskih himni *Kṛṣṇa Yajurvede*

Kompilacija: Vojko Kercan (vojko@vedaunion.org)

1) Uvod

Himna *Śrī Rudram* poznata i kao *Śrī Rudrapraśnaḥ* je himna koja se prinosi kao žrtva sveprožimajućem Bogu – *brahman*, označenom kao *Rudra-Śiva*¹, prisutnom u povoljnim, dobrotivim, kao i u strašnim likovima koje uzima u vrijeme raspadanja i propasti kozmosa. Pojavljuje se u *Taittirīya Samhiti Kṛṣṇa Yajurvede*² u 4. poglavlju – *kāṇḍa* u 5. temi – *praśna* i smatra se jednom od 108 *Upaniṣada*. Poznata je i kao *Namakam* zbog riječi *namaḥ*³ koja se ponavlja.

Veličina himne *Śrī Rudram* prekrasno je objašnjena u sljedećem stihu:

विद्यासु श्रुतिरुत्कृष्टा रुद्रैकादशिनी श्रुतौ।

तत्र पञ्चाक्षरी तस्यं शिव इत्यक्षरद्वयम्॥

vidyāsu śrutirutkrṣṭā rudraikādaśinī śrutau
tatra pañcākṣarī tasyaṁ śiva ityakṣaradvayam

Značenje: Od svih izvora učenja, Vede su vrhunske. U Vedama vrhunska je *Rudra Ekādaśī*. *Pañcākṣarī* mantra *Namaśivaya* vrhunska je u toj himni. U toj mantri dva sloga *Śiva* su vrhunska.

Mantra *Śrī Rudram* podijeljena je u 11 odlomaka – *anuvāka* i sastoji se od 37 stihova – *ṛk* u različitim vedskim metrima – *chandasa*, u odlomcima 1, 10 i 11. Odlomci 2 – 9 i zadnji stih odlomka 11 sastoji se od 130 žrtvenih formula – *yajus*.

¹ *Rudra* ima dva lika: strašni lik – *ghora* i lik s povoljnim znamenjem – *śiva*. Zato je *Rudra* jedna strana, a *Śiva* druga strana istog novčića. No, ti likovi ne označavaju dvojicu, već jednoga. Tekst *Brāhmaṇe* koji tumači himnu *Śrī Rudram*, navodi: "*Rudra* je zaista ova vatra. Ona ima dva lika, jedan strašan, drugi povoljna znamenja. Ako joj čovjek prinosi žrtvu pjevajući himnu *Śrī Rudram*, takav čovjek smiruje onaj strašni lik".

² *Yajurveda* je jedna od četiriju Veda, ostale su: *Ṛgveda*, *Sāmaveda* i *Atharvaveda*. *Yajurveda* je podijeljena na bijelu – *Śukla* i crnu – *Kṛṣṇa*, to jest, na *Śukla Yajurvedu* i *Kṛṣṇa Yajurvedu*. Ona se sastoji od pet zbirka *Samhitā* od kojih je jedna *Taittirīya Samhitā*. Datum nastanka *Yajurvede* stavlja se poslije *Ṛgvede* koju smatraju najstarijom Vedom nastalom u razdoblju između 13. i 10. stoljeća p. K. Ona se sastoji od fraza, obično u prozi, koje se koriste kao ritualni instrumenti u prizivanju božanstva ili pri žrtvenoj ponudi.

³ Riječ *namaḥ* ne predstavlja samo fizičko izražavanje počasti nego i potpunu predanost, pri čemu se traži utočište u Bogu tijelom, umom i dušom.

2) Porijeklo riječi *Rudra*

Riječ *Rudra* ima četiri osnovna značenja: a) grozan, strašan, ljutit; b) velik ili prostran; c) onaj koji otklanja zlo; d) pogodan za pohvalu. Drugo objašnjenje koje se izvodi iz značenja korijena te riječi je također *ru*, što znači plakati ili poučavati, *rud* rasplakati nekoga i *dra* što znači teći, strujati. Stoga se *Rudra* smatra božanstvom koje svakoga poučava vrhunsko znanje i čija energija struji u svemu.

3) Važnost himne *Śrī Rudram*

Svrha ove veličanstvene himne jest jednom zauvijek odbaciti vanpojavno shvaćanje Boga što ljudi katkad gaje u svom religioznom zanosu te usaditi u umove ljudi veće, dublje znanje o činjenici da Bog nije samo kreativni, vanpojavni roditelj univerzuma, već je također imanentan u svakom djeliću, u svakom naslućivanju prostora, u svakoj cjelini vremena, u svakom kutku i zakutku, u svakoj čestici kreacije. Vrlo intrigantni aspekt Boga prisutnog u toj izvanrednoj himni jest taj da Bog postoji u oba aspekta, u dobru i u zlu, u lijepom, ali i u ružnom, u ispravnom i pogrešnom, u pozitivnom i negativnom, uzvišenom, neuzvišenom i običnom, u shvatljivom i neshvatljivom, u smrtnom i besmrtnom, u postojanju i nepostojanju.

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥

yo rudro agnau yo apsu ya oṣadhīṣu yo rudro viśvā bhuvanā viveśa
tasmai rudrāya namo astu

Značenje: Onom *Rudri* koji je vatra, voda, koji je u drveću i biljkama, koji je ušao u čitav univerzum, tom *Rudri* upućujemo naše pozdrave.

Ta se himna smatra jedinom himnom te vrste u religioznoj literaturi čitavog svijeta koja se fokusira na ideju Boga, ne samo povezanu s ugodom i dobrim, nego i s idejama strašnog i razornog, s idejom da Bog prožima sve u manifestaciji, uključivši i aspekte koje puritanci i cjepidlake ne smatraju etičnima.

4) Sažetak *Śrī Rudram*

Odlomak – *anuvāka* 1: Prvi odlomak može biti nazvan odlomkom strave i usrdne molitve za uništenjem grijeha koji sprečavaju silazak božje milosti. *Rudru* se moli kako bi se otklonila Njegova strašna, bijesna pojava te se zadržalo podalje oružje njegovih pratitelja. Kada se umiri, *Rudru* se moli da uništi grijeh one za koje se ta himna recitira.

Odlomak – *anuvāka* 2: Kao rezultat iskrene molitve poklonika u prvom odlomku, on je obdaren kozmičkom vizijom *Rudre*, apsolutnim principom koji se javlja u živom i neživom univerzumu. U ovom odlomku *Rudri* se moli kao Onome koji prožima Zemlju, kao zelenom lišću i baštini ljekovitog bilja. Ta se himna također moli da se oslabe vezanosti svjetovne iluzije.

Odlomak – *anuvāka* 3: U trećem odlomku *Rudra* je opisan kao princ kradljivaca i prevaranata. *Rudra* je Gospod ne samo ugodnih i hvalevrijednih stvari poput Sunca, Mjeseca i zvijezda, zelenog drveća

i travnate zemlje, nego i šokantnih i strašnih stvari. On je stanovnik u svakom biću, On je u sebstvu svih, u svakom liku i obliku u kojem čovjek postoji. U tom kontekstu mi, koji nismo prosvjetljeni, *ukrali smo* besmrtni status sebstva i nadomjestili ga ograničenom predodžbom ega. I zauzvrat, *Rudra* će doći i ukrasti nam naše neznanje te nas ponovno vratiti našem prirodnom, prosvjetljenom položaju.

Odlomak – *anuvāka* 4: U tom odlomku *Rudra* je opisan kao kreator i svestrani radnik. On je uzrok i važnom i nevažnom.

Odlomak - *anuvāka* 5: U tom odlomku hvali se *Rudrino* postojanje u tekućoj vodi. Opisano je pet njegovih aktivnosti; stvaranje Univerzuma, očuvanje Univerzuma, razaranje Univerzuma u vrijeme raspadanja svijeta, ropstvo neznanja i oslobođenje od ciklusa rađanja i umiranja.

Odlomak – *anuvāka* 6: Taj odlomak utvrđuje vezu *Rudre* s konceptom vremena i godina, s četiri vrste rođenja, s različitim vrstama svjetova, s Vedama i Vedantom, s Njegovim ratničkim aspektom i Njegovom vojskom.

Odlomak – *anuvāka* 7: U tom je odlomku opisana Njegova sveprožimajuća prisutnost u vodama, kiši, u oblacima i olujama, kao i Njegovi ostali likovi.

Odlomak – *anuvāka* 8: Taj je odlomak žarišni, temeljni dio *Śrī Rudram*. On tvrdi da je prava priroda Boga sveti simbol *om – omkara* koji predstavlja Boga i koji je najsigurniji put da se stigne do Njega. Stih 11 objavljuje:

नमः शिवाय च शिवतराय च।

namaḥ śivāya ca śivatarāya ca

Značenje: Pozdravi *Śivi*, povoljnom aspektu, pozdravi *Śivataru*, onom od kojega ne postoji povoljniji.

Tako ta himna sadrži dvije velike mantre: *Śiva Pañcākṣari* mantru *namaḥ śivaya* s 5 slogova i *Ekādaśa* mantru s 11 slogova *namaḥ śivāya ca śivatarāya ca*. To je zbir i bit svih *Upaniṣada*, to je velika *mahamantra*, središnji biser *Rudropiṣad*.

Ostali dio 8. odlomka pozdravlja *Rudru* kao onoga koji boravi na svetim mjestima i u svetim rijekama, na njihovim obalama, On je sredstvo kojim se razaraju svi grijesi, sredstvo koje pomaže da se prijede ocean rađanja i umiranja.

Odlomak – *anuvāka* 9: U tom odlomku slavi se snaga i moć Njegovih pratitelja – *Rudra Gaṇa* koji su manifestacija velike moći i veličanstvenosti jednog vrhovnog Boga koji osvjetljava druge Bogove i svijet te kontrolira snage Univerzuma.

Odlomak – *anuvāka* 10: Taj odlomak ponavlja iste ideje, riječi i fraze prvog odlomka, ali ovaj put iz nove dimenzije. Prvi odlomak bio je izraz krajnjeg straha, dok je ovaj izraz sigurnosti jer su *Rudra* i njegovi pratitelji ispravno shvaćeni, spoznato je što uistinu znače i predstavljaju. *Rudri* se tako mole da odbaci svoj bijes i obaspe ih svojom blagonaklonošću, da jasno pokaže svoj luk bez strijela i da se

dobrosvito pojavi sa svojom tigrovom kožom na tijelu, ugodna izraza lica, spreman da svoje poklonike obaspe blagodatima.

Odlomak – *anuvāka* 11: U tom zadnjem odlomku hvale se bezbrojni pratitelji – *Rudra Gaṇa* i s bezuvjetnim pozdravima doziva se Njegova blagotvornost.

Dodatne mantrre: u Južnoj Indiji je običaj da se poslije recitala *Śrī Rudram* recitira dodatnih sedam mantri koje sadržavaju i glasovitu mantru *mṛtyuñjaya*. To je molitva *Rudri* da svoje poklonike automatski oslobodi smrti i daruje im besmrtnost.

त्र्यंबकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।

उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

tryāmbakaṁ yajāmahe sugandhiṁ puṣṭivardhanam

urvārukamiva bandhanānmṛtyormukṣīya mā'mṛtāt

Značenje: Mi štujemo mirisnog, trokog Jednog koji donosi uvijek sve veći napredak. Poput zrelog krastavca koji otpadne sa peteljke, neka budemo spašeni od zagrljaja smrti i oslobođeni njezina stiska. Neka se ne okrenemo od oslobođenja.

5) Zašto pjevati *Śrī Rudram*

Kaže se: “Recitirajući Vede jedanput, čovjek postaje čist tog dana, ali recitirajući *Rudram* on se odmah sljedećeg trenutka pročišćuje.” Jedan drugi stih izjavljuje: “Ondje gdje živi odani recitator himne *Rudram*, bilo to selo ili grad, to će mjesto biti oslobođeno bolesti, suše, krađe i drugih zala.”

Vāyu Purāṇa čak proširuje veličinu i važnost himne u glasovitom stihu te kaže:

चमकं नमकं चैव पौरुषसूक्तं तथैव च।

नित्यं त्रयं प्रयुञ्जानो ब्रह्मलोके महीयते॥

camakaṁ namakaṁ caiva pauruṣasūktaṁ tathaiva ca

nityaṁ trayāṁ prayuñjāno brahmaloke mahīyate

Značenje: Onoga tko recitira i svakodnevno primjenjuje *Camakam*⁴, *Namakam* i *Puruṣa Sūktam* slaviti će u *Brahma loki*.

⁴ Himna *Camakam* se pojavljuje u zbirci *Taittirīya Samhita Kṛṣṇa Yajurvede* u 4. odlomku – *kāṇḍa*, 7. teme – *praśna*. Ona je tako nazvana zbog pojavljivanja riječi *ca me* koje se izravno prevode kao “i ja”. Nakon molitve i identificiranja *Rudre* sa svim u himni *Namakam*, himna *Camakam* se obično recitira odmah iza nje, i njom poklonik moli Njega da mu daruje sve; da budemo precizni, radi se o 347 stvari koje se vežu veznikom *ca* koji znači “i” te glagolom *me kalpatām* što znači “daruj mi”. Himna *Camakam* potpuno donosi ideju ljudske sreće i na najvišem stupnju određuje želje za koje treba moliti da budu darovane. Korijeni himne *Camakam* čvrsto su usađeni u svjetovne želje koje napokon vode do božanskog ispunjenja.

Śiva Purāṇa dalje objašnjava: “Pjevanjem himne Rudram čovjek stječe i svjetovna zadovoljstva i oslobođenje.” Jābāla Upaniṣad⁵ navodi; Jednom su učenici svete mudrosti pitali mudraca Yājñavalkyu: “Možemo li steći vječni život ponavljanjem mantrine”? A on je odgovorio: “Ponavljanjem śatarudrīye⁶ čovjek postaje besmrtan jer Božja imena u toj mantri pravi su nektar”. Kaivalya Upaniṣad⁷ također objavljuje: “Tkogod čita śatarudrīyu postaje čist poput vatre, postaje čist poput zraka”.

Bhagavān Sri Sathya Sai Baba je izjavio sljedeće u Svom uvodnom božanskom govoru povodom Ati Rudra Maha Yajñe⁸ koja se održala u kolovozu 2006. godine u Praśānti Nilayamu: “Svamijeva je želja da se Vede prošire na sve zemlje, kako bi svaki čovjek, bez obzira na religiju, stalež ili narodnost naučio Vede i recitirao ih”.

Slijedeći ovu božansku zapovijed, mole se poklonici da poduzmu redovito pjevanje himne Śrī Rudram kao dio svoje duhovne aktivnosti za dobrobit čovječanstva i njihovo duhovno uzdizanje.

6) Literatura:

1. Suresh C. Bhatnagar, *Bhagavan Sri Sathya Sai Baba and Lord Shiva*, Sri Sathya Sai Books & Publications Trust, 2008
2. T.R. Rajagopal Aiyar, *Sri Rudram and Chamakm*, Bharatiya Vidya Bhavan, 1999
3. K. Suresh, *Sri Rudra Ghanam*, Latha, Second Edition 2005
4. Bidyut Lata Ray, *A Concise History of Vedic Literature*, Kant Publications, 2003
5. S. Radhakrishnan, *The Principle Upaniṣhads*, HarperCollins Publishers, Sixteenth impression 2006
6. K. Suresh, *Chamaka Ghanam*, Latha, 2003
7. *Ati Rudra Maha Yajna, Divine Discourses by Bhagavan Sri Sathya Sai Baba (9th to 19th August 2006) and talks by Eminent Speakers*, Sri Sathya Sai Books & Publications Trust, 2006
8. *Sri Rudram*, Sri Sathya Sai Sadhana Trust, Publications Division, 3rd edition, 2009

⁵ Jābāla Upaniṣad pripada Atharvavedi i raspravlja o važnim pitanjima koja se tiču odricanja.

⁶ Budući da se Rudra u svojim bezbrojnim oblicima štuje u obliku raznih bogova, himna Śrī Rudram je također postigla slavu kao śatarudrīya.

⁷ Kaivalya Upaniṣad pripada Atharvavedi a njezino proučavanje i primjena vodi do stanja kaivalya ili jedinstva s Bogom.

⁸ Jedan čovjek koji pjeva Namakam 11 puta s jednom Camakam (jedan odlomak – anuvāka Camakam ponavlja se nakon što se otpjeva Namakam, dok se ne otpjeva svih 11 odlomaka Camakam) postaje Rudra. Ako se umnoži 11 puta, ona postaje Rudraikādaśinī, ako se to ponavlja 11 puta nastaje Maha Rudra, a ako se Maha Rudra ponavlja 11 puta, nastaje Ati Rudra. Ako 1331 svećenik jedan dan pjeva 11 puta Namakam i jednom ponovi Camakam, nastaje Ati Rudra, ili ako 121 svećenik 11 dana pjeva Namakam, a jednom Camakam, nastaje Ati Rudra. Ati Rudra nastaje kad se Namakam pjeva 14.641 put, a Camakam 1331 put.